

Etika i anketno istraživanje

Osmo predavanje

Etički principi u sprovođenju anketnih istraživanja

- Kontekst u kome se prikupljaju podaci
- Pravila i procedure koje rukovode različitim izborima tokom prikupljanja podataka
- Dva nivoa:
  - Standardi za sprovođenje istraživanja
  - Obaveze istraživača prema trećim licima (ispitanicima, klijentima ili široj publici)
- Napomena: istraživač zavisi od dobre volje ispitanika da volontira informaciju!

Standardi za sprovođenje istraživanja

- Profesionalna udruženja propisuju standarde (WAPOR, ESOMAR, AAPOR...)
- Etički kodeksi
- Najbolje prakse
- Neprihvatljive prakse:
  - **Push polls** – lažna istraživanja čiji je cilj da proture informaciju, ne da ispitaju javno mnjenje – npr. „Jeste li čuli da je kandidat parije X optužen za zlostavljanje djece?“ – cilj je da što više ljudi čuje da je optužen, ne da se stvarno ispita koliko ih je čulo.
  - Otkrivanje identiteta ispitanika (ko je bio nezadovoljan uslugama banke, npr.)
  - **Fabrikacija podataka** – izmišljanje podataka i izvještavanje o njima kao stvarnima
  - **Falsifikacija podataka** – promjena dobijenih podataka kako bi odgovarali agendi istraživača ili onog ko je naručio istraživanje
  - **Plagijat** – kopiranje tuđeg rada, neautorizovano korišćenje podataka koji su tuđa svojina

Standardi u odnosu na klijente/naručioce istraživanja

- Preuzimati samo zadatke koji mogu biti ostvareni uzimajući u obzir limitacije istraživačkih tehnika
- Čuvati sve informacije o istraživanju povjerljivim (osim one za koje klijent nije dao eksplicitnu dozvolu da se ne moraju smatrati povjerljivim)
  - Primjer korekcije „greške“: „Does it seem possible or does it seem impossible to you that Nazi extermination of the Jews never happen?“ – 22% Yes
  - Roper organizacija – ponovno istraživanje o svom trošku samo s jednim pitanjem – novi odgovor 1% Yes

Standardi u odnosu na generalnu javnost

- Minimalni podaci koji moraju biti prijavljeni javnosti:
  - Ko je sponzorisao (platio) istraživanje i ko ga je sproveo
  - Tačan način na koji su pitanja postavljana sa svim pratećim instrukcijama
  - Definicija populacije i uzoračkog okvira
  - Objašnjenje procedure uzorkovanja
  - Veličina uzorka
  - Greška mjerenja
  - Način prikupljanja podataka

Standardi u odnosu na ispitanike

- Oni volontiraju informacije!
- Principi:
  - Korisnosti – korisnost prikupljenog podatka mora da bude značajno veća od bilo kakve štete, neprijatnosti ili trpljenja ispitanika
  - Pravednosti – korist od istraživanja treba da imaju i ispitanici
  - Poštovanja ličnosti

Primjeri problematičnih istraživanja

- Laud Humphreys – ponašanje homoseksualaca u javnim toaletima, 1970.

- "We're so preoccupied with defending our privacy against insurance investigators, dope sleuths, counterespionage men, divorce detectives and credit checkers, that we overlook the social scientists behind the hunting blinds who're also peeping into what we thought were our most private and secret lives. But there they are, studying us, taking notes, getting to know us, as indifferent as everybody else to the feeling that to be a complete human involves having an aspect of ourselves that's unknown." (von Hoffman, 1970).

- Zimbardova studija o zatvorima, 1973.
- Milgramova studija o autoritetima, 1963.
- Tuskegee studija o sifilisu, 1972.

- Three identical strangers

Informisani pristanak

- Elementi informisanog pristanka:
  - Informacije o samoj studiji, cilj, trajanje, očekivana uloga ispitanika
  - Opis bilo kakvih rizika
  - Opis koristi od studije
  - Obećanje povjerljivosti
  - Mogućnost napuštanja studije
  - Kontakt sa pojašnjenja
- Informed consent – sam ispitanik pristaje
- Informed assent – ispitanik pristaje, ali je potreban i consent (npr. Roditelja ili staratelja)

Povjerljivost

- Što je istraživanje povjerljivije više se vodi računa o tome da se podaci o ispitanicima čuvaju
- Pristup podacima ograničen na uski tim onih koji su potpisali izjavu o povjerljivosti ili drugi pravni dokument koji obećavaju da će čuvati privatnost podataka

Ubjeđivanje

- Kada je dati novac neetično?
  - Kad pravi razliku među ispitanicima
  - Kad čini da ispitanik pristane mimo svoje volje